

ЕКОЛОГІЧНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО В АГРАРНІЙ СФЕРІ

*Мельник І.О.,
канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств
Миколаївський національний аграрний університет*

Екологічне підприємництво - це незалежна галузь виробничої діяльності, що охоплює не тільки виготовлення широкого спектру комерційних продуктів - від обладнання, приладів та технологій до екологічно чистих продуктів, але й надання екологічних послуг та здійснення екологічних робіт, що є визначальною характеристикою галузі, а саме вона відрізняється раціональним використанням природних ресурсів та забезпеченням охорони екологічних елементів природного середовища [1]. У рамках регіональних екологічних та економічних досліджень ключовим напрямом робіт є участь комерційних підприємств у покращенні стану природного середовища та реалізації стратегії сталого розвитку. Довгострокові цілі у контексті підтримки оптимального рівня довкілля у регіоні включають забезпечення безпеки навколишнього середовища як пріоритетного напрямку у виробничої діяльності у сфері екологічного менеджменту.

Економічне середовище розвитку екологічного підприємництва включає наявність купівельної спроможності на роботи та послуги екологічного характеру, капітальні вкладення в екологічні рішення щодо виробництва, які на сьогодні недостатньо привабливі для інвесторів. При цьому максимальний дохід у цій сфері приносять такі виробництва у рамках екологічного розвитку: розробка ресурсозберігаючих технологій, виготовлення екологічно чистого обладнання та сировини, контрольовано-вимірювальних приладів та їх впровадження у виробництво, переробка відходів виробництва та споживання [2].

Реалізація стратегії сталого розвитку регіону має ґрунтуватися на фундаментальних підходах до перетворень, які дозволять оперативно реагувати зміну зовнішніх умов ринку. Для досягнення екологічного ефекту повинні враховуватися показники, що описують вихідні, набуті та нормативні екологічні дані [3]. Зіставлення даних параметрів дає можливість зрозуміти, як вирішувалися стратегічні та тактичні питання, наскільки ефективно реалізована програма сталого розвитку регіонів. Для кожної окремої території має бути визначено відповідну стратегію розвитку, що передбачає вплив зовнішніх та внутрішніх факторів, позитивні та негативні наслідки реалізації стратегічної програми/ У процесі реалізації стратегії сталого розвитку будь-якої території пріоритетне значення набувають:

- реалізація нової ефективної економіко-екологічної моделі;
- інформованість населення регіону про важливість розвитку екологічного спрямування;
- структурне перетворення економіки регіонів у контексті розвитку інновацій, ресурсозберігаючих технологій, охорони навколишнього середовища та енергоефективності;

- підвищення рівня конкурентоспроможності агропромислового сектора у рамках розвитку екологічного підприємництва;
- збільшення купівельної спроможності у регіоні;
- створення сприятливих умов для залучення інвесторів до агропромислової галузі регіону.

Формування нових підходів до системи управління має бути обумовлено низкою факторів, включаючи реформування адміністративної системи управління, муніципальних органів прокуратури та системи фінансування [4].

Підприємницька діяльність у сільському господарстві сприяє оптимізації землекористування, у тому числі на основі нових цифрових технологій ведення господарської діяльності, зокрема обробки та добрива ґрунту, клімат-контролю ґрунтових умов, регулювання різних енергетичних витрат; внутрішньої (галузевої) продуктової диверсифікації напрямків тваринництва та рослинництва, обумовленої новими видами сировини, продукції, переробки.

Особливостями екологічного підприємництва сільському господарстві є робота з біологічними організмами, тісніший взаємозв'язок із природним середовищем, ніж у інших сферах промислового виробництва [5]. У такому випадку екологічне підприємництво можна розглядати як:

1) концепцію управління бізнесом, орієнтовану на системне впровадження безпечних технологій, що враховують стандарти, тенденції споживчого попиту, та забезпечення співвідношення параметрів витрати-прибуток. У наукових працях можна зустріти поняття «екологічно орієнтоване підприємництво», під яким мається на увазі підприємницька діяльність, спрямована на впровадження у виробництво та управління виробництвом інновацій та технологій, що враховують екологічні вимоги та обмеження, що усувають або знижують негативний вплив виробництва на природне середовище, що покращують екологічні показники в економічних та ринкових цілях. Ця концепція може бути охарактеризована як превентивний екологічно орієнтований менеджмент, коли у філософії управління враховуються екологічно значущі наслідки, беруться до уваги стандарти забезпечення високої якості та безпеки продукції;

2) концепцію управління виробництвом з метою забезпечення виконання нормативів, вимог та стандартів до продукції, сировини відповідно до законодавства. У разі йдеться про поліпшення окремих процесів чи етапів виробничого циклу, коли з найменшими витратами можна добиватися високої якості продукції. Цей напрямок діяльності більшою мірою регулюється економічними рішеннями з екологізації виробництва, спрямованими на отримання позитивних фінансово-економічних результатів, збереження балансу соціальних та екологічних потреб.

Структура глобальних екологічних тенденцій розвитку агропромислового комплексу у світі динамічно змінюється, зумовлюючи значущість постійного контролю та аналізу її впливу на розвиток галузей агропромислового комплексу [3]. Оцінка потенційного впливу глобальних соціальних викликів на розвиток агропромислового комплексу країни стає необхідною умовою підвищення конкурентоспроможності галузі. Розвиток економіки, орієнтованої

на екологічну стратегію, впровадження інноваційних та екологічно ефективних технологій має ґрунтуватися на реально працюючих інструментах.

На сьогоднішній день екологічне підприємництво в Україні в секторі виробництва тільки починає розвиватися та вимагає підтримки як держави, так і муніципальних органів. Велике значення має розробка нормативно-правової бази саме на державному рівні щодо процесу екологічного підприємництва. Таким чином, у нинішній ситуації екологічної кризи розробка моделі екологічного підприємництва може мати успіх лише за цілеспрямованому підході та допомоги з боку державних та муніципальних органів влади.

Бібліографічний список

1. Боровик О. Н. Екологічне підприємництво та його переваги. Управління інноваційним процесом в Україні. С. 94-95. URL: http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/14152/1/55_94-95_120506_maket_ena_ntb.pdf
2. Косович Б. Екологічне підприємництво як важлива складова сучасної економіки України. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/1845>
3. Купалова Г. І. Екологічне підприємництво як невід’ємна складова сталого розвитку України. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки. 2011р. Вип. 26. С. 35-39.
4. Печенюк А. В. Перспективи розвитку екологічного підприємництва в Україні. Інноваційна економіка. 2013. №41. С. 172-175. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&Z21ID=&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/inek_2013_3_40.pdf
5. Скороход І.С., Гринчук Л.В. Вплив європейської інтеграції на розвиток екологічного підприємництва в Україні. Економічний аналіз. 2017. Т. 27. № 3. С. 100–104.